

HØRINGSSVAR OM FREMTIDENS SKOLE I OS KOMMUNE

- Fagforbundet Os

- Utdanningsforbundet Os

Utdanningsforbundet Os og Fagforbundet Os representerer så godt som alle ansatte i skolene og barnehagene i Os kommune. Det er viktig å presisere at alle våre medlemmer er svært glade i og stolte av sine arbeidsplasser. Det bidrar til at prosesser som dette blir krevende og tøffe, og det må være stor takhøyde for ulike meninger. Det er en forutsetning at partene har en gjensidig forståelse og respekt for hverandres utgangspunkt, noe som til tider har vært utfordrende i denne prosessen.

Skolestruktursaken i Os kommune handler om en kommuneøkonomi som er krevende, og et elevtall som er i negativ utvikling. Og hvordan skal vi kunne rigge et godt opplæringstilbud i kommunen med de rammene vi har, for alle elever i hele kommunen.

Elevene i Os kommune skårer bra over tid, de trives godt på skolen, de går ut av ungdomstrinnet med gode grunnskolepoeng og de har høy grad av gjennomføring i videregående skole. Uansett hvordan en fremtidig struktur blir så kommer ansatte og ledelse til å gjøre sitt beste for å videreføre denne situasjonen. Derfor blir det viktig å sikre nok ressurser og kompetanse, ikke bare kompetanse i undervisningsfag, men også innen spesialpedagogikk, sosialpedagogikk og innen psykisk helse. Med de innsparingene som er skissert fremover vil vi ha store utfordringer med å opprettholde den gode kvaliteten i skolen. Så da må det tas noen valg - og vurderes konsekvenser - som sikrer en best mulig skole og nok ressurser til å ivareta alle elever.

Vi i Utdanningsforbundet har vært tydelige på at det er konsekvenser ved de ulike alternativene som vil påvirke kvaliteten til opplæringstilbudet elevene får. Derfor er det avgjørende viktig at faktagrunnlaget stemmer. Derfor har vi behov for å påpeke en del utfordringer med høringsdokumentet som skal være grunnlag for kommunestyrets vedtak i denne saken. Før det tas avgjørelser i en så krevende og stor sak som skolestruktur må alle fakta - og korrekte fakta - på plass.

Lærernormen

Lærernorm er et tall på hva som skal være maks antall elever pr lærer for å kunne ivareta alle elever i en gruppe. Dette er et viktig punkt å ta tak i da høringsdokumentet beskriver at en tilpasning til lærernormen kan gi en innsparing pr år på ca 1,5 til 1,9 mill.

For å kunne bruke GSI (Grunnskolenes informasjonssystem) som utgangspunkt for et slikt arbeid må tall- og faktagrunnlaget kvalitetssikres. Nå rapporteres GSI-tall fra den enkelte skole, uten at det er samkjørt detaljer for hvordan dette føres. På dette punktet må det være en dialog mellom rektorene og administrasjonsnivået for å sikre tallmaterialet som legges til grunn, og sikre at det innrapporteres likt på alle skoler. Som vi skal se nedenfor, gjøres dette på forskjellige måter i Os kommune i dag:

Dalsbygda skole (2020-21)

Generelt	A. Elever	B. Årstimer	C. Årsverk og ansatte	D. Spes.und.	E. Spr.min.	F. Målform	G. Fremmedspråk	H. Fysisk akt. og leksehjelp	I. Diverse	J. SFO	K. Korona	L. PPT
17	tegnspråk jf. opplæringsloven § 2-6	GK
18	punktskrift jf. opplæringsloven § 2-14	GK
19	oppdeling til målform eller samisk for de som har ekstra klasse etter § 2-5 og § 6-2 annet ledd (i bruk til og med skoleåret 2012-13)	GK
20	oppdeling til samiske språkalternativer (i bruk til og med skoleåret 2012-13)	GK
21	Sum årsverk til spesialundervisning og særskilt språkopplæring (linje 8..20)	GK	131	130	261	0	261					
22	Sum årsverk til ordinær undervisning (linje 7 minus 21)	GK	107	102	209	0	209					

Dette viser innrapporteringen ved Dalsbygda skole skoleåret 2020/2021. Dalsbygda skole står registrert med 470 % undervisningsressurser (4,7 årsverk). Av dette utgjør 261% spesialundervisning, altså 261% som unntas lærernormen. Kun 209% er registrert på ordinær undervisning, og blir med i utregningen av lærernormen. Over halve undervisningsressursen står registrert på spesialundervisning. Hvis en sammenligner med Os skole:

Os skole (2020-21)

Generelt	A. Elever	B. Årstimer	C. Årsverk og ansatte	D. Spes.und.	E. Spr.min.	F. Målform	G. Fremmedspråk	H. Fysisk akt. og leksehjelp	I. Diverse	J. SFO	K. Korona	L. PPT
17	tegnspråk jf. opplæringsloven § 2-6	GK
18	punktskrift jf. opplæringsloven § 2-14	GK
19	oppdeling til målform eller samisk for de som har ekstra klasse etter § 2-5 og § 6-2 annet ledd (i bruk til og med skoleåret 2012-13)	GK
20	oppdeling til samiske språkalternativer (i bruk til og med skoleåret 2012-13)	GK
21	Sum årsverk til spesialundervisning og særskilt språkopplæring (linje 8..20)	GK	214	46	260	147	407					
22	Sum årsverk til ordinær undervisning (linje 7 minus 21)	GK	423	230	653	595	1 248					

Hvis en sammenligner skolene på årstimer innen ordinær undervisning og spesialundervisning ser man følgende:

Os skole (2020-21)

Generelt	A. Elever	B. Årstimer	C. Årsverk og ansatte	D. Spes.und.	E. Spr.min.	F. Målform	G. Fremmedspråk	H. Fysisk akt. og leksehjelp	I. Diverse	J. SFO	K. Korona	L. PPT
17	Sum årstimer til spesialundervisning og særskilt språkopplæring (linje 4..16)	GK	1 584	342	1 926	965	2 891					
18	Sum årstimer til ordinær undervisning (linje 3 minus 17)	GK	3 141	1 702	4 843	3 899	8 742					

Dalsbygda skole (2020-21)

Generelt	A. Elever	B. Årstimer	C. Årsverk og ansatte	D. Spes.und.	E. Spr.min.	F. Målform	G. Fremmedspråk	H. Fysisk akt. og leksehjelp	I. Diverse	J. SFO	K. Korona	L. PPT
17	Sum årstimer til spesialundervisning og særskilt språkopplæring (linje 4..16)	GK	970	960	1 930	0	1 930					
18	Sum årstimer til ordinær undervisning (linje 3 minus 17)	GK	797	759	1 556	0	1 556					

Dalsbygda skole innrapporterer 1930 årstimer på spesialundervisning, 1556 timer på ordinær undervisning - til sammen 3486 timer. Dette gir 55,4% spesialundervisning

Os barneskole innrapporterer (hvis en tar bort ungdomstrinn, for sammenligningen) 1926 årstimer på spesialundervisning, 4843 timer på ordinær undervisning - til sammen 6769 timer. Dette gir 28,5% spesialundervisning.

Hvis en sammenligner med innrapporteringen fra 2019/2020 (1099 årstimer på spesialundervisning, 1969 timer på ordinær undervisning) ligger spesialundervisningen på 34,4%. Altså har Dalsbygda skole økt spesialundervisninga med hele 21 prosentpoeng på et år samtidig som det er en nedgang i elevtallet og tilrådinga fra PPT har gått ned. Dalsbygda skole har i innrapporteringen 32 elever, Os skole har 74 elever på barnetrinnet. Det som er mest oppsiktsvekkende med denne innrapporteringen er at da står Dalsbygda

skole igjen med 2,1 årsverk til å drifte en barneskole som har 3-deling - dette er i praksis ikke mulig å gjennomføre.

Vi velger å tro at det her har skjedd en glipp, for det å behandle GSI-tall er ingen eksakt vitenskap, men ønsker med dette eksempelet å vise hvor usikkert dette beregningsgrunnlaget er. En nedjustering av lærertetthet i skolene basert på feil forståelse av lærernormen, eller bruk av uriktig grunnlagsmateriale, kan ende med et lovstridig driftsnivå og negative konsekvenser for elevene og kvaliteten på skolene i Os.

Det er en god del tilsvarende feil og svakheter i det faktagrunnlaget som nå skal danne kunnskapsgrunnlag for kommunestyrets vedtak. Med hensyn til lærernormen kan ikke dette ligge til grunn for å vedta konkrete besparelser. Først må det gjøres et grundigere arbeid som kvalitetssikres opp mot virkeligheten ute på virksomhetene. Lærernormen må ligge til grunn i strukturmodellene, ikke sees isolert slik at en risikerer drastiske innsparinger basert på et feilaktig tallgrunnlag.

Småskoleproblematikken

Det vil si at når en har elevkull som er noe mindre enn lærernormens tall (15/20), kan det fremstå som en har mye ressurser å gå på. Slik er det ikke i virkeligheten, da en fortsatt må ha en lærer i hvert klasserom. Slår en elever sammen i større grupper utløser det et tolærersystem, og det vil slå ut likens. Har en grupper på eksempelvis 9,13, 14, 11 - så vil en tilsynelatende ha ressurser å gå på, ettersom en ikke er helt fylt opp mot lærernormens 15 på barnetrinn. (Her mangler 13 elever for å oppnå maks lærernormtall, noe som nærmer seg et tall som utgjør en hel gruppe) Likedan på mellomtrinn og ungdomstrinn; har du klasser på 16 og 19 vil det se ut i teorien som en har ressurser å gå på, og i en teoretisk beregning vil en kunne slå sammen alt dette og dermed frigjøre ressurser. Slik fungerer det ikke i virkeligheten.

På et lite ungdomstrinn slik vi har på Os, vil lærernormen kunne slå ut negativt med tilsynelatende store muligheter for innsparinger når en kun benytter seg av teoretiske tall. Et eksempel: Hvis du har en klasse på 17 elever vil en i ordinær undervisning være 3 færre enn lærernorm. Så skal disse elevene kunne ha et valg innen flere fag; språklig fordypning. Her vil kanskje 10 elever velge tysk og 7 norsk fordypning. Dette er et minimum av valg, som er lovpålagt. Da vil disse gruppene på ny utløse lavere gruppestørrelser. Likeså med valgfag og praktisk-estetiske fag hvor grupper inntil 16 er det som er gjennomførbart i forhold til både arbeidsstasjoner, grupper, opplæring, forsvarlighet og sikkerhet - da vil en få deling av den opprinnelige gruppen.

Ivaretagelse av alle elever gjennom skoleåret, ikke kun de som ved oppstarten har enkeltvedtak. Vi skal ha ressurser og kompetanse til å ivareta alle de elevene som i løpet av året får utfordringer med lese- og skrivevansker, læringsutfordringer, utfordringer innen psykisk helse m.m. Dette området er lite belyst i høringsdokumentet.

Tidlig innsats på 1.-4. trinn der skolene har plikt til å sette inn ressurser raskt ved mistanke om lærevansker eller andre utfordringer.

Fortsette med dagens struktur

Drift med dagens struktur, men med 5,5 lærerårsverk mindre for begge skolene til sammen (eller en tilsvarende kombinasjon av lærerårsverk og assistentårsverk). Dette er sannsynligvis den løsningen som får de sterkeste negative effektene for elevenes

læringsmiljø. Grunnen er at man ikke får noen "drahjelp" av strukturendringer som gir økonomiske innsparingsmuligheter/stordriftsfordeler. Hele innsparingsbehovet som skisseres i høringsdokumentene må dermed tas i form av redusert personell (lærere og assistenter) i skolene. Det skal godt gjøres å gjennomføre dette alternativet innenfor rammene av lovverket, jfr forskrift til Opplæringslova §14A-1 (Lærernormen) og Opplæringslova kap 9AVi (Elevane sitt skolemiljø).

- *SFO må fortsatt driftes på et nivå som er tilsvarende dagens. Dermed må nærmest all reduksjon tas innenfor skoledagen.* Samtidig må skolene ha et tilstrekkelig antall assistenter til å dekke opp alle vakter på SFO. Dette blir et tilnærmet umulig regnestykke å løse, når man samtidig skal ha forsvarlig drift av grunnskolen. Dermed ender man med å enten ha for få assistenter til å drifte SFO på en forsvarlig måte, eller for få lærere til å oppfylle lærernormen.
- *En reduksjon av skolepersonale i denne størrelsesorden vil ramme skolenes faglige miljø på flere fronter.*

På lærersiden vil det gi utfordringer med å imøtekomme kompetansekrav og behov for faglærere, i tillegg til behov for et tilstrekkelig antall kontaktlærere. Et betimelig spørsmål vil være om dagens gruppeinndeling er gjennomførbar innenfor de rammene vi ser for oss her, eller om det vil bli behov for å slå sammen elevene i enda større grupper enn det vi har i dag.

Med færre lærere og samme struktur som i dag, må flere lærere jobbe på tvers av hovedtrinn. Dette vil gi større utfordringer ifm utarbeidelse av gode timeplaner, og gi mindre rom for fleksibilitet i undervisningen.

På assistentsiden vil det gi betydelig færre ressurser til oppfølging av elever med enkeltvedtak og elever med andre former for oppfølgingsbehov.

Sykefravær - eller annet uplanlagt fravær - blant personalet vil få konsekvenser på flere trinn enn det gjør i dag.

- *Det er rimelig å anta at behovet for spesialundervisning vil øke som en konsekvens av at ressursene til oppfølging av elever reduseres.* Elever som i dag får sine behov dekket innenfor rammene av tilrettelagt undervisning, vil ikke få et tilsvarende tilbud, og det vil i stedet bli nødvendig med flere enkeltvedtak og mer spesialundervisning.
- Paragraf 1-4 i Opplæringslova sier blant annet følgende om tidlig innsats:
På 1. til 4. årstrinn skal skolen sørge for at elever som står i fare for å bli hengende etter i lesing, skriving eller rekning, raskt får eigna intensiv opplæring slik at forventet progresjon blir nådd.

For å oppfylle dette lovkravet trengs til en hver tid tilstrekkelige ressurser, både i form av personale og kompetanse.

Splitting av hovedtrinn på to skoler

Det å splitte hovedtrinn vil være uheldig ut fra mange hensyn, både når det gjelder elever og ansatte. Det vil gjelde uansett om det er 1.-4. eller 5.-7. som blir plassert for seg selv.

Det vil medføre økt behov for transport, f.eks i forbindelse med svømming.

Det vil medføre lengre reisevei for de som allerede har lang vei.

Spesialrom på Os, med tilhørende utstyr vil bli svært vanskelig tilgjengelig for det hovedtrinnet som er i Dalsbygda.

Det vil mest sannsynlig bli for få lærere som skal jobbe med det ene hovedtrinnet som er for seg selv, til at det vil være faglærere der til å dekke alle fag. Dette løses med fleksibel bruk

av faglærere på tvers av trinn i dag. Det vil også bli langt mer krevende å bruke faglig kompetanse/lærere på tvers av trinn, om de får større fysisk avstand. (Jfr. det de opplever på Røros)

Det vil bli umulig å dekke SFO med de assistentene som er tilgjengelige på 1.-4., da det pr. i dag brukes assistenter som jobber fra 1.-10. trinn for å dekke alle vakter.

Vi vil få større utfordring med gode overganger mellom småtrinn og mellomtrinn, i og med at muligheten til samarbeid mellom trinnene vil bli borte.

Prosjekter på tvers av hovedtrinn vil også kreve større ressurser i form av tid og transport.

Dette kan være aktiviteter/opplegg der alle trinn er med, eller der eldre elever gjennomfører opplegg for de yngre. Eksempler på dette er fadderordninger, opplegg med trivselsledere og samspillsgrupper fra forskjellige alderstrinn.

For lærernes del vil opplegg på fellestid som går over flere hovedtrinn bli praktisk talt borte.

Dette oppleves i dag som nyttig og faglig utviklende. Hvordan kan man ivareta slikt hvis hovedtrinnene er delt på forskjellige skoler? Det er pr i dag lite samarbeid mellom skolene. Er det naturlig å tro at dette skal bli bedre i fremtiden?

Barnehage/oppvekstsenter

Uansett utfall vil skolestrukturen i Os kommune ha noen konsekvenser for Dalsbygda barnehage.

Barnehagen er i dag lokalisert i et eget bygg og dette fungerer godt.

Både bygg og uteområde er godt tilrettelagt for daglig drift av en god barnehage.

Uteområdet er oversiktlig og fungerer godt for de barna som sover i løpet av dagen og de barna som er ute i lek. Ansatte i barnehagen er fornøyd med det fysiske miljøet og bygget slik det fremstår i dag.

Barnehagen har et godt samarbeid med skolen allerede. Barnehagebarn og elever treffes på tvers i ulike sammenhenger og aktiviteter. Det er ingen selvfølge at et slikt samarbeid vil bli enklere eller bedre av å være i samme bygg slik et oppvekstsenter er forespeilet. Pr i dag er det ingen ressurser å gå på verken på skole eller i barnehage som gjør at felles ressurser kan brukes begge steder. Samarbeid på tvers av barnehage og skole kan godt gjennomføres når de er lokalisert i 2 ulike bygg.

Et annet spørsmål knyttet til temaet, er den faglige ledelsen. Hvordan skal det sikres barnehagefaglig kompetanse i ledelsen for et eventuelt oppvekstsenter?

Slik Dalsbygda barnehage fremstår i dag og slik den fungerer, vil det være uheldig for barnehagen å flytte til andre lokaler. Ved bruk av lokaler i skolebygget vil det kreves omfattende ombygging for å møte dagens standard og for at lokalene skal fungere like godt som de gjør i dag. Der barnehagen i dag er plassert finnes både vognlager, uteskur, lekeskur og en stor oversiktlig utelekeplass. Dette mister vi hvis barnehagen flyttes til skolen og blir del av et oppvekstsenter i et felles bygg.

For å sikre et godt samarbeid mellom førskolegruppene i Os og Dalsbygda kreves det en annen organisering enn i dag. For barnehageåret 2022/-23 vil det være 6 barn i førskolegruppen. Det er viktig med godt samhold og at barna er godt kjent før de starter på

skolen. Dette er mulig, men det må sikres gode overganger og nok ressurser. En liten enhet med få ansatte er sårbart.

Økonomi

I høringsdokumentet er det skissert opp mulige innsparingsmuligheter kun ved reduksjon av lærerstillinger og assistentstillinger. Vi stiller oss spørrende til hvorfor det i et så omfattende dokument ikke er tatt stilling til flere områder med innsparingsmuligheter. Det bør etterstrebtes å gjøre minst mulig kutt i ressurser knyttet direkte til arbeidet opp mot elevene. Vi ønsker å komme med eksempler og presiserer at dette gjelder i forskjellig grad for de ulike strukturgrep/innsparingsmodeller.

Samling av 1.-7.trinn ved Os skole/Dalsbygda skole:

- reduserte utgifter med 50% ledelsesressurs (den vil inngå i personalkabalen til en samling ved Os)
- Redusert administrativ stilling
- Reduserte utgifter til leie av lokaler (blant annet privatleide samfunnshus)
- Reduserte utgifter på energi
- Reduserte utgifter på vaktmester
- Reduserte utgifter på renhold
- Reduserte utgifter på skolesekretær/kontorteknisk personale
- Reduserte utgifter på skolebibliotekar
- Reduserte skysskostnader (dette er noe berørt, men ekstra utgifter knyttet til basseng hvis barnetrinnet skal samles ved Dalsbygda er ikke nevnt)

Vi belyser i dette høringssvaret en del sentrale punkter som må vurderes nøye i forkant av et endelig vedtak i kommunestyret. Vi mener det er avgjørende viktig at konsekvensene av de valg som gjøres er tilstrekkelig belyst, og at faktagrunnlaget er pålitelig og kvalitetssikret.

Styret i Utdanningsforbundet Os

Styret i Fagforbundet Os